

MRF 2023.35

Retten i Randers' dom af 3. januar 2023, sag BS-46391/2021-RAN

A (adv. Henrik Brandt-Madsen) mod Miljø- og Fødevarerklagenævnet (adv. Pernille Fromholt Vigers)

Ikke grundlag for at tilsidesætte påbud om retablering af § 3-beskyttet offentligt vandløb, som var opgravet i strid med vandløbslovens § 17 og naturbeskyttelseslovens § 3. Ejers synspunkter om, at kommunens vedligeholdelse af vandløbet havde været mangelfuld, og at retablering ville medføre forøget vandstand, kunne ikke føre til et andet resultat.

Sagen angik A's opgravning af en del af det offentlige vandløb Hedebæk, der løber langs skel til bl.a. A's ejendom i Randers Kommune. Hedebæk er målsat i vandområdeplanerne og beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Ved et vandløbstilsyn i april 2020 konstaterede Randers Kommune, at der var fjernet omkring 335 m³ materiale fra vandløbet ud for A's ejendom, og at stort set samtlige kvalitetselementer var gravet bort. A bestred ikke at have gennemført opgravningen, men anførte, at opgravningen havde været nødvendig, fordi kommunen ikke havde overholdt sin vedligeholdelsespligt i vandløbet i henhold til et vandløbsregulativ fra 1992. Da kommunen fandt, at der var tale om en regulering af vandløbet i strid med vandløbslovens § 17 og naturbeskyttelseslovens § 3, meddelte kommunen i juli 2020 påbud til A om at retablere vandløbet efter vandløbslovens § 54 og naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5. Kommunen vurderede, at der ikke var grundlag for en retlig lovliggørelse af reguleringen, og fastsatte en række vilkår for retableringens gennemførelse, herunder om retablering af bundkoterne. A påklagede afgørelsen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der i juni 2021 (j.nr. 20/09177) stadfæstede påbuddet. A anlagde herefter sag om nævnets afgørelse, hvor A bl.a. gjorde gældende, at der var tale om sædvanlige vedligeholdelsesarbejder, at A kun havde fjernet jord, der som følge af erosion var gledet ned i vandløbet fra A's ejendom, at Randers Kommune mundtligt havde til-

ladt opgravningen, og at en efterkommelse af påbuddets vilkår ville medføre forhøjet vandstand og forværring af udløbet fra A's dræn. Miljø- og Fødevarerklagenævnet påstod frifindelse. På grundlag af bevisførelsen, herunder opmålinger af vandløbsstrækningen både før og efter oprensningen, fandt byretten det ikke bevist, at der alene var sket opgravning af A's eget jord, der var gledet ud i vandløbet. Efter oplysningerne om ændringerne i vandløbets bundkote fandt byretten, at oprensningen havde ændret vandløbets skikkelse i strid med vandløbslovens § 16 og var gået ud over vedligeholdelse efter lovens § 27, idet byretten bemærkede, at A's ret til at vedligeholde de drænrør, der mandede ud i vandløbet, ikke gav A en videregående ret til vedligeholdelse af vandløbet. Da byretten heller ikke fandt det bevist, at kommunen havde tilladt oprensningen, var der sket en ulovlig regulering af vandløbet. Det kunne ikke føre til et andet resultat, at manglende vedligeholdelse af vandløbet efter A's opfattelse ville betyde forhøjet vandstand og forværring af udløbet fra hans dræn, eller at A mente, at kommunen ikke havde overholdt sin vedligeholdelsespligt. Med henvisning til, at kommunen efter vandløbslovens § 54 kan meddele påbud om genoprettelse af den tidligere tilstand i et vandløb, fandt byretten heller ikke grundlag for at tilsidesætte nævnets afgørelse for så vidt angik vilkårene for retableringen. På den baggrund blev Miljø- og Fødevarerklagenævnet frifundet.

Kommentar: Sagen er en af mange sager om vandløbsvedligeholdelse, hvor en lodsejer – berettiget eller uberettiget – anfører, at lodsejerens mere omfattende vedligeholdelse af lodsejerens del af et vandløb er begrundet med kommunens manglende vandløbsvedligeholdelse på en anden strækning (eller ved udløbet af lodsejerens vandløb). Som dommen viser, er løsningen ikke, at lodsejer herefter tager loven i egen hånd. Lodsejeren må i stedet anmode kommunen om, at meddele påbud til sig selv efter vandløbslovens § 54, og en kommunens afslag herpå vil kunne påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, jf. FOB 2020-37. I tilfælde af eventuelle oversvømmelseskader som følge af kommunens manglende vandløbsvedligeholdelse må der rejses erstatningskrav mod kommunen, hvilket i

MRF 2023.35

*første omgang kan indbringes for taksationskommissionerne, jf. vandløbslovens § 73, men i de fleste tilfælde vil kræve udmelding af syn og skøn under en retssag. Se f.eks. **MRF 2022.25 V**.*

RETTEEN I RANDERS DOM

afsagt den 3. januar 2023

Sag BS-46391/2021-RAN

A

(advokat Henrik Brandt-Madsen)

mod

Miljø- og fødevareklagenævnet
(advokat Pernille Fromholt Viggers)

Denne afgørelse er truffet af dommer Marie Louise Boel Ubbesen.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 3. december 2021.

Sagen drejer sig om prøvelse af en afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet af den 23. juni 2021, hvor nævnet har stadfæstet et påbud om retablering af tilstanden i det offentlige vandløb Hedebæk i Randers Kommune.

A

har fremsat følgende påstand:

Sagsøgte skal anerkende, at den af sagsøgte truffne afgørelse af den 23. juni 2021 i sagsnr. 20/09177 er ugyldig. Følgelig hjemvises sagen til sagsøgte med henblik på fornyet behandling.

Miljø- og fødevareklagenævnet har fremsat påstand om frifindelse.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Vandløbet Hedebæk er et offentligt vandløb med en længde på i alt cirka 2.328 meter, beliggende i Randers Kommune. Vandløbet er målsat til god økologisk tilstand i den gældende vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandløbet er ifølge Danmarks Miljøportal udpeget som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Vandløbet er omfattet af Langå Kommunes (nu Randers Kommunes) regulativ for Hedebæk, Midtbæk, Elbæk, Vestre Landkanal, Granslev Å og Rødbæk fra juni 1992.

På en cirka 570 meter lang strækning løber vandløbet langs skellet af ^A s ejendomme matr.nr. ^{x1}, ^{x2}, ^{x3} og ^{x4} Adresse 1 .

Af brev af 12. marts 2020 fremgår, at Randers Kommune aflyste et møde om jorderosion den 18. marts 2020 på grund af Coronavirus.

Den 25. marts 2020 sendte Randers Kommune et brev til ^A med forslag til tiltag mod jorderosion til Hedebæk fra matrikel ^{x3}, Adresse 1, hvoraf blandt andet fremgår:

" ...

Sagens videre forløb

Du oplyste at du har indgået aftale med en entreprenør om at udbedre skaderne på marken, herunder jævne erosions-renderne ud.

Du skal **senest 1. maj 2020** skriftligt orientere Randers Kommune om hvilke tiltag du har foretaget/vil foretage for at hindre fremtidig jorderosion fra matrikel ^{x3}, Adresse 1 til Hedebæk. Kommunen vil herefter tage stilling til om påbud om yderligere tiltag er nødvendig.

Øget sedimentaflejring i Hedebæk

Randers Kommune har på baggrund af en henvendelse fra ^B i februar 2020, om overløb fra Hedebæk til marken på sydsiden af vandløbet, foretaget en opmål af en delstrækning af Hedebæk. Opmålingen, der blev gennemført af rådgivningsfirmaet Orbicon medio marts 2020, viser at der siden sidste opmåling i 2016, er aflejret op til 15 cm sediment i Hedebæk. Aflejringerne stammer bl.a. fra øget jorderosion fra de omkringliggende opdyrkede arealer.

Ved tilsynet med Hedebæk den 5. marts 2020, blev der flere steder fundet tydelige tegn på at jorderosionen fra matrikel ^{x3}, Adresse 1 og til vandløbet. Se fotos bagerst i brevet.

Oprensning/fjernelse af sedimentaflejringer vil have en meget begrænset effekt, hvis der forsat sker kraftig jorderosion til vandløbet. Endvidere kan materialevandringen forringe målsætning om god Økologisk tilstand i Hedebæk.

På baggrund af de opmålte aflejringer af sediment, vil Randers kommune iværksætte en oprensning på delstrækninger af Hedebæk.

...”

Ved et vandløbstilsyn den 16. april 2020 konstaterede Randers Kommune, at der var foretaget en opgravning af en del af det offentlige vandløb Hedebæk. Der er enighed mellem parterne om, at ^A lod opgravningen foretage, og at han ikke forud for opgravningen havde fået tilladelse efter vandløbslovens § 17 eller dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Af notat af den 16. april 2020 udarbejdede Randers Kommune fremgår, at oprensningen var foretaget fra matr.nr. ^{x1}, ^{x2} og ^{x3} ^{Adresse 1} på nordsiden af Hedebæk og sydsiden af vandløbet, matr.nr. ^{x4} ^{Adresse 1}, og matr.nr. ^{x5} ^{Adresse 1}. Sidstnævnte matrikel ejes af en anden lodsejer end ^A. Den gennemførte oprensning beskrives i notatet sådan, at stort set samtlige kvalitetselementer var blevet gravet bort, og at der således ikke blev observeret overhængende brinker, store sten, grus eller træer i vandløbet, ligesom vandløbet fremstod godt. Der er i sagen fremlagt en række fotos, som kommunen har optaget i forbindelse med tilsynsbesøget. Det fremgår videre, at der var bestilt en opmåling af vandløbstrækningen hos Orbicon.

Den 9. juni 2020 varslede Randers Kommune påbud om retablering af vandløbet, og kommunen foretog samtidig partshøring af ^A. Varslet var vedlagt et bilag med Orbicons opmålinger af vandløbsstrækningens længde- og tværprofiler fra marts og april 2020.

Af notat af 22. april 2020 fremgår, at sagsbehandler ^C, Randers Kommune, kontaktede ^A telefonisk vedrørende opgravningen.

Den 7. juli 2020 meddelte Randers Kommune påbud efter vandløbslovens § 54, stk. 1, og naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5, til ^A om at retablere den omhandlede strækning af Hedebæk inden den 1. november 2020. Af kommunes påbud fremgår blandt andet:

” ...

Påbud om retablering af tilstanden i Hedebæk

Med henvisning til brev af 18. maj 2020 har Randers Kommune varslet påbud om retablering af Hedebæk. Årsagen er, at der er sket en ulovlig opgravning af det offentlige vandløb, mellem matriklerne ^{x5}, ^{x1}, ^{x2}, ^{x3} og ^{x4} ^{Adresse 1}. Ifølge vores oplysninger, er du ejer af matrikel ^x, ^{Adresse 1}, og ^{Adresse 1}, der grænser ned til Hedebæk.

...

Randers Kommune påbyder dig jf. vandløbslovens § 54 stk. 1 (LBK nr. 1217 af 25. november 2019) samt naturbeskyttelseslovens § 73 stk. 5

(LBK nr. 240 af 13. marts 2019), at retablere Hedebæk på din del af den 670 m lange strækning beliggende ved ovennævnte matrikler i Randers Kommune snarest muligt, og inden den 1. november 2020. Retableringen skal ske efter anvisningerne i påbuddet, herunder vedlagte bilag.

...

Afgørelse

Det er Randers Kommunes opfattelse, at der er tale om en ulovlig regulering af vandløbet. Det følger af vandløbslovens § 16, at der ved en regulering forstås en ændring af vandløbets skikkelse, herunder vandløbets forløb, bredde, bundkote og skråningsanlæg, medmindre en sådan ændring er omfattet af vandløbslovens kapitel 8 om vandløbsrestauration eller kapitel 10 om broer, opstemningsanlæg, flodemål m.m. Efter vandløbslovens § 17 må vandløb kun reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse. Det bemærkes, at almindelig vedligeholdelse efter vandløbslovens § 27, stk. 1, forudsættes ikke at ændre det enkelte vandløbs skikkelse eller vandføringsevne. Kommunen er i medfør af vandløbslovens § 54a forpligtet til at foranledige et ulovligt forhold bragt til ophør, med mindre forholdet har underordnet betydning. Det følger endvidere af vandløbslovens § 59a, at det er den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom, der er forpligtet til at berigtige et ulovligt forhold.

Hedebæk er udpeget som beskyttet § 3-vandløb efter naturbeskyttelsesloven. Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 3, at der ikke må foretages ændring i tilstanden af vandløb eller dele af vandløb. Der kan dog foretages sædvanlige vedligeholdelsesarbejder, men som det fremgår ovenfor, falder den foretagne oprensning af vandløbet ikke inden for dette. Ifølge naturbeskyttelseslovens § 74 stk. 1, er det ejeren af ejendommen, som har ansvar for at lovliggøre ulovlige forhold.

Randers Kommune har vurderet, om der kunne være grundlag for en retlig lovliggørelse ved meddelelse af tilladelse til den udførte regulering i medfør af vandløbslovens § 17 og § 3 i Bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restauration m.v. (BEK. Nr. 834 af 27/06/2016) og dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 3. Det er imidlertid kommunens vurdering, at kommunen ved forudgående ansøgning, ikke ville have givet tilladelse til den foretagne vandløbsregulering. Det er desuden kommunens vurdering, at der ikke er grundlag for at meddele dispensation efter naturbeskyttelsesloven, idet der efter kommunens opfattelse, ikke er tale om en sådan særlig situation, der berettiger en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Det bemærkes, at det ikke er tilstrækkelig til en dispensation, at der kan påvises en væsentlig jordbrugs- eller anden økonomisk interesse i, at et indgreb finder sted.

Retablering af vandløbsstrækningen

Randers Kommunes vilkår for retablering

Bundkoterne skal retableres til de koter der var før opgravningen. De steder, hvor der eksempelvis mangler 30 cm på bunden, bygges denne op af stenmateriale på de første 15 cm og grus på de øverste 15 cm. S sammensætningen af grus skal være tilsvarende den blanding som DTU Aqua anbefaler (85 % nøddesten 16-32 mm og 15 % singels +

håndsten 33-64 mm). Der skal ligeledes ilægges en håndsten for hver meter vandløbsbund skiftevis fra side til side. Det materiale der lægges vandløbet, skal være vasket materiale, således at yderligere sandtransport undgås. Vandløbsprofilet skal opbygges således, at det svarer til det profil, som blev opmålt i marts 2020 før oprensningen. Til dette brug henvises der til bilag 6, hvor der er angivet bundbredder og bilaget om indsnævring af vandløb med stenbanker.

Brinkerne skal ikke reableres med grus og sten. Disse skal have lov til at gro efter og reablere sig selv. Det vurderes ikke muligt at genskabe brinkerne, da vandløbet flere steder er dybt nedskåret.

Det vurderes, at jf. beregningerne på bilag 5, at der skal bruges ca. 335 m³ grus og sten for at genskabe de bundforhold, som var før opgravningen.

Retablering skal som nævnt finde sted inden 1. november 2020.

..."

Den 3. august 2020 påklagede ^A kommunens påbud af 7. juli 2020 til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Han anførte i sin klage blandt andet, at han havde fjernet sandet fra Hedebæk efter pålæg fra Randers Kommune. Han anførte også, at hans dræn var tilstoppede med slam, hvilket skyldes, at Hedebæk de seneste år var tilført mere vand, og at kommunen havde ændret afløbsforholdene, der sammen med andre anlægsarbejder hindrede den frie gennemstrømning af Hedebæk.

Den 23. juni 2021 traf Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse. Af afgørelsen fremgår blandt andet:

" ...

3. Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevarerklagenævnets bemærkninger

Det følger af vandløbslovens § 16, at der ved en regulering forstås ændring af vandløbets skikkelse, herunder vandløbets forløb, bredde, bundkote og skåningsanlæg, medmindre foranstaltningerne er omfattet af kapitel 8 eller kapitel 10.

Det følger endvidere af vandløbslovens § 17, at vandløb kan må reguleres efter vandløbsmyndighedens bestemmelse.

Derudover fremgår det af vandløbslovens § 54, stk. 1, at hvis vandløb, diger, bygværker eller andre anlæg omfattet af loven beskadiges, eller der foretages foranstaltninger i strid med loven, kan vandløbsmyndigheden meddele påbud om genoprettelse af den tidligere tilstand.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet lægger om de i sagen foreliggende oplysninger til grund, at der mellem sagens parter er enighed om, at klager har foretaget en opgravning i vandløbet uden en vandløbstilladelse,

men at der ifølge klager er gravet mindre end det af kommunen anførte 335 m³ materiale op.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at der i den konkrete sag er tale om et ulovligt forhold, idet der uden tilladelse er foretaget en regulering forel af en hårdhændet opgravning i et offentligt vandløb, hvilket har ændret vandløbets skikkelse i strid med vandløbslovens § 16.

Da der ikke er ansøgt om tilladelse til regulering af vandløbet efter vandløbslovens § 17, finder nævnet, at Randers Kommune således med hjemmel i vandløbslovens § 54 kan udstede påbud om retablering til klager.

Med henvisning til den af Orbicon udførte opmåling af 23. april 2020 og efterfølgende beregninger, finder Miljø- og Fødevarerklagenævnet desuden ikke anledning til at tilsidesætte Randers Kommunes vurdering med hensyn til, at det opgravede materiale udgør 335 m³.

Det af klager anførte, om nødvendigheden af at foretage opgravningen pga. det forringede gennemløb i vandløbet, og at en efterkommelse af påbuddet efter klagers opfattelse vil medføre en forhøjet vandstand og en forværring af udløbet fra klagers dræn, kan ikke føre til et andet resultat.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at det af klager anførte om manglende vedligeholdelse af Hedebæk, og at kommunen har udskiftet et rør med mindre dimensioner i vandløbet, ikke kan efterprøves af nævnet, da kommunen ikke har truffet afgørelse om hverken vedligeholdelsen af vandløbet eller om lovligheden af rørudskiftningen, jf. vandløbslovens § 80, stk. 1.

Såfremt klager ønsker at klage over den måde, hvorpå Randers Kommune udøver sin tilsynspligt, må henvendelse herom i givet fald rettes til Ankestyrelsen, der fører tilsyn med kommunerne. Det er Ankestyrelsen selv, der beslutter, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

Nævnet bemærker i øvrigt, at den af klager foretagne opgravning er en ændring af tilstanden i et vandløb beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed er i strid med naturbeskyttelseslovens § 3. Kommunen kan derfor meddele klager et påbud om lovliggørelse af forholdet, jf. naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 5.

..."

Forklaringer

A , D , E ,
F og C har afgivet forklaring.

A har forklaret blandt andet, at hans gård, Gård 1 ,
ligger på vej 1 i Randers. Han købte sin bedrift i 1987. Han har
kun planteavl. Han har ca. 42 ha. jorde, der ligger direkte ned til Hedebæk.

Det var oprindeligt Langå kommune, som håndterede Hede­bæk. Når der var problemer med store forureninger med pinde og stigende kote højde i bækken, kunne han henvende sig til Langå Kommune, der rensede op i bækken. Han kan tilslutte sig ^G s beskrivelse af kommunens pligter i forhold til vandløb i artiklen i Landbrugsavisen den 19. november 2022. Der skal ske oprensning af vandløb, fordi der aflejrer sig sand, hvorved vandstanden bliver højere. Det medfører for hans vedkommende, at hans dræn kommer under vandspejlet. Det var de op til, at han vedligeholdte bækken. Hvis han skal efterkomme kommunens påbud og fylde 20-40 cm på i bunden af bækken, vil hans dræn igen komme under vandspejlet. I dag ligger dræne­ne i vandoverfladen. Afgørelsen om retablering er derfor forkert. Langå kommune rensede bækken ca. hver 3 år. Randers Kommune overtog ansvaret for bækken i forbindelse med kommunesammenlægningen i 2008. Kommunen har ikke gravet i bækken i den tid, kommunen har haft ansvaret. Kommunen har ikke gjort andet end slå grøde med en hækklipper. Grøde er bevoksning op ad brinken. Kommunens manglende vedligeholdelse af bækken er en medvirkende årsag til den mængde sand, som har aflejret sig i bækken de seneste 3 år.

Hvis dræn bliver vandmættede, fungerer de ikke. Der lå derfor i perioden op til hans vedligeholdelse af bækken vand på hans jorde, som hindrede ham i at høste. Han undlod at dyrke afgrøder på de arealer, der lå nærmest Hede­bæk, og såede i stedet græs, som han lavede ensilage til brug for dyrefoder af. Bækken løb over sine bredder, hvilket medførte, at der opstod problemer med kolibakterier i det græs, som han dyrkede på disse arealer. Han solgte ensilagen til sin bror, og de køer, som fik ensilagen døde. Det viste sig, at det skyldes, at der var kolibakterier i vandet i bækken. Når bækken løb over sine bredder, blev kolibakterierne overført på græsset i området. Kolibakterierne hidrører fra overløb fra Randers Vandværk.

Hans jorde er drænet med 14 drænledninger, der fører til to hovedledninger, som går direkte ned i Hede­bæk. Da rørene lå under den stigende vandmængde, kunne de ikke dræne hans marker. Der var derfor, at der i mellem den 31. januar og 15. februar 2020 skete et jordskred på 1,80 meter i dybden. Det drejer sig om ca. 240 m³ jord. Det er kun denne jord, som han har rensset bækken for og ikke de 335 m³, som kommunen mener, han har gravet op.

Da Jordskredet skete mellem den 31. januar og 15. februar 2020, fik han en op­ringning fra biolog ^F fra Randers Kommune. Det var kommunen, som opdagede jordskredet. Han kendte ikke ^F i forvejen, men hans bror, ^E, kender ham. ^F ringede til Søren og bad om at tale med ham. ^F beskyldte ham for at have ledt gylle og møg i bækken. Det kunne han ikke forstå, og det var ikke rigtigt. ^F fortalte, at der var løbet sand bag om ^{Gård 2} i retning mod Gudenåen. ^H,

der ejer ^{Gård 2} , havde sagt, at der var løbet sand over til ham. Han sagde til ^F , at så måtte han (^A) gøre noget ved det. Han forstod ^F sådan, at han, da han havde forurenede bækken, skulle få at rensede sandet op med det samme. Han forstod, at han skulle fjerne sandet og lukke det hul, som var opstået ved, at sandet var løbet fra hans mark og ned i bækken. Han fik en entreprenør til at udføre arbejdet. Hullet blev lukket næsten med det samme. Entreprenøren udførte arbejdet i april måned.

Han fik i marts et telefonopkald fra ^F , som meddelte, at mødet den 12. marts 2020 vedrørende Hedeback var aflyst på grund af Corona. Han sagde i den forbindelse til ^F , at han havde bestilt en gravemaskine på larvefødder til at udføre arbejdet, for at undgå at kantbredden blev trykket. Det var også på baggrund af denne samtale hans indtryk, at det var ham, som skulle fjerne sandet i bækken. De talte ikke meget om det, da samtalen primært drejede sig om ^F ' beskyldninger om, at han havde forurenede åen med gylle. ^F accepterede, at det var ham (^A), som skulle vedligeholde bækken. Han måtte handle, når han fik de beskyldninger, som ^F fremsatte overfor ham.

Hans vedligeholdelse af bækken har ikke ændret bækkens forløb, og der er de snoninger på Hedeback, som der altid har været. Han har ikke rettet bækken ud eller reguleret bækken.

Han er utilfreds med rørføringen, som kommunen har ændret, således at den nu går under Lundbjergvej. Bækken hedder Midtbæk på den anden side af Lundbjergvej. Det rør, kommunen har lagt, er fyldt med sten, og kote højden i bækken er blevet højere efter ændringen. Samtidig har kommunen ændret udløbet, så røret ikke går lige frem i Midtbæk, men drejer. Derved sænkes vandhastigheden. Det betyder, at hans strækning af bækken, kommer til at virke som sandfang. Det var en medvirkende årsag til, at hans dræn kom under vandlinjen.

På den side af bækken, hvor Gudenåen ligger, etablerede kommunen et miljørensningsanlæg. Det har også medført en lavere vandhastighed i bækken, og at vandet fra Hedeback ikke kommer hurtigt nok derfra.

Haslund by, der har forbindelse til Hedeback, er gennem årene blevet væsentlig større. I byen er der et stykke jord, Lerbakken, hvor der blev givet tilladelse til udstykning af grunde til opførelse af 80 rækkehuse. Husene er bygget på lerjord, og udledningen fra disse huse sker til Hedeback. Haslund Renseanlæg havde oprindeligt 8 overløb. Nu er der 28 overløb om året. Vandet der ledes ud i Hedeback er ikke rent, og det forurenede hans jorde. Der er anlagt to brønde ved Lundbækvej. Alle disse faktorer har kommunen frembragt, og de medfører, at vandet tvinges op ad bækken. Hans jorde ligger lavest på strækningen, og fak-

torerne medfører, at hans dræn og jorde er under vand, og er årsagen til jorderosionen.

Det er kommunen, der mente, at der var 240 m³ sand fjernet af entreprenøren. Entreprenøren har ikke kørt det, der blev gravet op fra bækken, væk fra området. Grus og slam blev smidt op på brinkerne. Sandet blev lagt på bredderne på hans jorde. Han var til stede under arbejdets udførelse. Sandet blev rensset op på den 760 meter lange bred, der ligger på hans grund. Ud over sand, blev der også fjernet slam fra bækken. Slammet blev lagt på bredderne. Han mener ikke, at slammet skulle være i bækken. Han har ikke ændret på bækkens skikkelse og vandføring.

Retableringsplanen er helt ved siden af, da den vil medføre, at der igen vil komme en unaturlige vandstand i bækken og lægge hans dræn under vand. Det er hans opgave at vedligeholde sine dræn, men det kan han ikke, når de er under vandspejlet. Normalt hyrer han nogen til at spole rørene rene, men dette kan ikke ske, når drænene løber ud under vandspejlet.

^D har forklaret blandt andet, at han er produktionschef ved Vandmiljø Randers. Han har Haslund under sit pastorat. Spildevandet fra Haslund bliver samlet på pumpestation PR 15 og går derfra til Randers. Renseanlægget er fra 1970. Når der kommer meget vand, har renseanlægget lov til at udlede vand direkte ned til Hedebæk. De har sat noget udstyr op, så de kan måle hvor store udledninger, de har. Målingerne viser, at de overholder rammerne. Udvidelsen af Haslund betyder ikke en øget belastning af Hedebæk ud over, hvad de har lov til. I udledningstilladelsen, der er fra 1990, er det forsøgt at forudse udviklingen af byen og vurdere de udledningsmængder, der kan tillades. De vurderede udledningsmængder holde endnu, men de er i gang med at projektere separatkloakering i området, for at imødekomme, de øgede udledningsmængder. Det er regnvand, som udledes i Hedebæk efter at have været i Regnvandsbassin. Rensningsanlægget har pt. et regnvandsbassin, og der skal bygges yderligere et. De bruger gamle procestanke som forsinkelsesbassiner, der holder regnvand, så alt regnvandet ikke løber i Hedebæk. Forsinkelsesbassinerne er ikke store nok, når der er skybrud, og i de tilfælde udledes der regnvand fra bassinerne til Hedebæk. Der kommer kun den mængde regnvand i Hedebæk, som udledningstilladelsen giver mulighed for. Hedebæk er et problem i dag. Problemet skyldes det vand, der kommer fra de omkringliggende marker. Bækken er på et tidspunkt lagt om, så den kan rumme den ret store mængde vand, der kommer ved skybrud. Det vand der kommer fra byen, løber ikke i bækken. Der kan opstå overløb fra rensningsanlægget, hvor vandet fra rensningsanlægget løber ned i bækken. Det er opspædet spildevand, der indeholder en vis mængde næringsstoffer i sig, som man ikke vil have i naturen. De opspæder derfor spillevand, så næringsstofferne ikke er så koncentrerede.

Han har kendskab til, at Hedebækken løber over sine bredder på grund af opstuvning af vand i Hedebæk. Der er ikke kapacitet nok i rørene ved Lundbjergvej, der fører vandet under vejen. Det ligger uden for hans kompetence, at vurdere, hvorfor dette problem opstår. Han ved ikke noget om Miljørensaneanlægget. Hedebæk skrånede tidligere ind over en mark. Han ved ikke, hvornår det blev lagt om.

^E har forklaret blandt andet, at han er landmand og har jorde på 3 forskellige adresser. Han har ca. 150 meter jord, der ligger direkte ned mod Midtbæk. Han har henvendt sig til Velas Landbrugsforening og en advokat, der har rettet henvendelse til Randers Kommune om problemerne med vandløbene i området. Der er ikke kommet noget ud af deres henvendelser. Anker rensede det eroderede sand op fra Hedebæk inden påsken 2020. ^F, der er miljøtekniker, har ført kontrol på hans ejendom i mange år, og han kender ham derfra. ^F ringede en morgen til ham og bad om at tale med ^A. Telefonen var på højtaler. Han gav telefonen til ^A. ^F sagde, at der var løbet 256 m³ sand fra ^A's jorde i bækken og ned til nabogården. ^A sagde, at det måtte de få ordnet. ^A gik væk fra ham, og han hørte derfor ikke resten af samtalen. En uge senere ringede ^F til ^A, hvor ^A sagde, at han havde bestilt gravemaskinen. Han kender ikke yderligere til sagen. Han har brugt foder, som er dyrket på ^A's enge ned mod Hedebæk. Der var kolibakterier i foderet, og dyrene døde.

^F har forklaret blandt andet, at han er uddannet biolog og ansat til at lave godkendelser og føre tilsyn med landbrug, herunder landbrug med husdyr. Han har intet med kommunens tilsyn med vandløb at gøre. ^C tager sig af tilsynene med vandløbene, og han bliver kun involveret, hvis der sker jordskred ned i et vandløb, da han har kompetencen vedrørende jordene. Han blev i 2020 ringet op af ^C, som sagde, at der var noget jord, som var skredet ned i Hedebæk på grund af erosion fra ^A's mark. ^C bad ham ringe til ^A og tage sig af det. Han kan ikke forklare, hvorfor han ringede til ^E. Det kan godt være, at han ringede til det forkerte nummer, men han fik fat i ^A. Han ville gerne tale om erosionsranden på marken. Der var kommet en kløft på marken, som skulle udbedres. De skulle også tale om, hvordan de kunne sikre sig, at det ikke skete igen. Det er ulovligt, når jord skrider fra marken og ud i bækken. Det var derfor væsentligt at sikre, at det ikke sker igen. Han sagde kort til ^A, at der var en erosionsrande, og spurgte, hvad de kunne gøre ved den. ^A svarede, at han havde kontaktet en entreprenør. Han sagde til ^A, at de skulle se på, hvad de kunne gøre for at sikre, at der ikke fandt et jordskred sted igen. ^A ville hellere tale om Hedebæk og sine dræn. De talte derfor forbi hinanden. Han kom ikke igennem til ^A. Han sagde derfor, at han ville skrive til ^A i et brev. Han mener kun, at han talte med ^A en enkelt gang. Han mener, at det var under den samme samtale, at ^A sagde, at han havde bestilt entreprenøren.

Han sagde ok til, at der var bestilt en entreprenør til at udbedre hullet på marken. Han gik ikke ind i, hvor jorden til marken skulle tages fra. De talte ikke om, at jorden kunne hentes fra bækken. Han har læst, at det drejede sig om godt 300 m³. De talte om, at randen skulle udbedres også for at sikre, at der ikke forsvandt yderligere jord, hvis der kom mere regn. De talte ikke om, hvordan det skulle gøres. Han har skrevet i brevet til ^A, at kommunen påtænkte at rense det eroderede jord op af bækken. ^C hjalp med at formulere afsnittet herom. Han henviste ^A til at tale med ^C om oprensningen af bækken. Han sagde ikke noget om sandet i bækken. Der blev ikke talte om andet, end at ^A havde bestilt en entreprenør. De sædvanlige tiltag, man kan foretage ved en jorderosion, er at lægge en bræmme langs bækken og ikke dyrker jorden lige ned til bækken. Kommunen modtog ikke en skriftlig redegørelse om de foretagne foranstaltninger fra ^A, som kommunen bad om. Han var på tilsyn i september i år. Der så ud til, at der var en bredere udyrket bræmme end før jorderosionen. Det var han tilfreds med. Han førte tilsyn med jordene igen i sidste uge, hvor han også var tilfreds med det, han så.

^C har forklaret blandt andet, at han har været ansat i Randers Kommune siden 2008. Han fører blandt andet tilsyn med vandløb og står for vedligeholdelse af dem. Denne sag startede i marts 2020. Han førte tilsyn med dige højden ved Hedebæk. Det fremgår af regulativet, at der skal være 70 cm mellem vand og dige. Han rekvirerede en måling ved et rådgivende firma, Orbicon, som konstaterede, at der var jorderosion på en strækning på 700 meter ved ^A s jorde. Det var en ret voldsom jorderosion. Han var på besigtigelse i området ad flere omgange. Der var et sted, hvor det var svært at holde dige højden. Den 5. marts 2020 blev der sat markeringspæle i området. Den 9. marts bestilte han opmålingen ved Orbicon, og den 23. marts fik kommunen kontrolopmålingerne retur. Den 16. april konstaterede kommunen den voldsomme opgravning af Hedebæk. De kunne se, at der var gravet i bund og brinker. Det er en beskyttet bæk, hvorfor der skal tages særlige hensyn. Det er kommunen, som har vedligeholdelsesforpligtelsen af bækken. Private må derfor ikke gå i krig med at vedligeholde den. Der var gravet over hele Ankers strækningen på 700 m.

Billede på figur 2 og 3, der er vedlagt hans notat af 16. april 2020, er taget fra nordsiden af bækken med retning mod Lundbergvej. Det fremgår, at der er gravet godt at brinkerne. Skråningen ned mod vandet var for fin og viste tegn på, at en gravemaskine havde gravet lodret af brinken og trukket materiale med op på modsatte bred. Det lodrette skovlhug ind i brinken ses tydeligt på figur 4 og 5, der illustrerer, hvordan brinken var pudset af, og materiale var taget med derfra. Det ses tydeligt, at der er gravet af helt ned til lerbunden af bækken. På figur 6 ses, at der er taget sten og grus op fra bunden af bækken. Det er nogle af de materialer, der er vigtigt at have i bækken.

Han har ikke gennem årene registreret meget sand i bækken. Han foretager jævnligt tilsyn af bækken, og området vedligeholdes ved grødeskæring 1 gang årligt, der typisk finder sted den 30. september. Kravene til vedligeholdelse i området er ikke store, men han har valgt at skære ned i de mange tagrør i området og har ladet kantstykket slå både opstrøms og nedstrøms. De seneste 6 år har de ikke bestilt en egentlig oprensning af bækken, da der er en fast bund, som normalt er uden tegn på aflejringer, ligesom der er et godt fald i området.

De konstaterede i starten af marts 2020 en kraftig jorderosion. Markerne skrånede meget ned mod bækken i området. Der var en stor afstrømning ned mod Midtbæk. Der var planlagt en tilsyn med henblik på at vurdere, om der var aflejringer i bækken, men nåede ikke dertil, fordi ^A forinden foretog afgravningen.

Han kan ikke svare på, om stenene afbilledet på notatets figur 12 var der før afrensning. Han husker ikke, at set dem før, men de kan have været dækket med planter. Placeringen af stenene er en udmærket løsning.

Opmålingen af bækken er gennem årene foretaget af forskellige rådgivere. Rådgiverne følger den samme vejledning, så der ikke er i tvivl om kvaliteten af arbejdet. Det var Orbicon, som foretog begge målinger i marts og april 2020. Han har stor tillid til at målingerne er foretaget forsvarligt. Kommunen ligger inde med en database med målinger, der går ca. 12 år tilbage. De firmaer, som foretager målingerne, får oplyst de tidligere års målinger. Han kunne ved at sammenligne opmålingerne vurdere, hvad der er gravet væk. Hans notat er vedlagt illustrationer, udført af Orbicon, hvor det med farver er vist, hvad der er gravet af. På bilag 4 er det illustreret med gul, hvad der er gravet af på strækningen. Tegningen på bilag 5 afspejler volumen af det opgravede materiale. Vandet renner stærkt i bækken. Han har gennemregnet mængden af det opgravede materiale, og klagenævnet har også regnet på det. Bare 10-30 cm opgravet materiale betyder meget for vandløbet. Han er derfor ikke i tvivl om, at beregningen af mængden af afgravet materiale er korrekt. Bundkoten i bækken blev også ændret ved opgravningen. Det er illustreret på tegningerne. Det gule er den del af bunden, som er gravet væk. Ændringen af bundkoten på strækningen, som påbuddet angår, er illustreret i bilag 3. Det fremgår, at koten generelt var lavere i april 2020 i forhold til den målte kote i marts 2020. I april 2020 målte de kun koten op over de ca. 700 meter, som sagen drejer sig om.

Han drøftede med ^F, hvad der skulle til for at undgå en ny erosions-sag, i forbindelse med ^F s formulering af brevet af 25. marts 2020 til ^A. Han har sikkert haft brevet inde over sit bord, men det er svært at huske. Det var før, at de havde et møde med ^A i juni 2020. Formuleringen af den andensidste sætning i brevet afspejler, at

proceduren er, at kommunen handler, hvis der var aflejring i bækken. Det var det næste step, de ville have kigget på, men ikke nåede.

Det var ham, som lavede partshøringen af ^A, inden de udstedte påbuddet. Han havde på et tidspunkt et møde i marken med ^A. Kommunen varslede påbuddet den 18. maj 2020 og holdt mødet den 11. juni. Kommunen gav påbuddet den 7. juli. På mødet talte de generelt om kommunens vedligeholdelse af bækken og høringsmaterialet, som ^A satte spørgsmålstejn ved. Vejrforholdene i perioden medførte, at der var sandvandring fra sandbrønde ved Lundbjergvej. De talte også om forebyggelse af jorderosion. Der var meget sand i vandet, som ikke gjorde godt.

Det fremgår af regulativet, at der ikke skal ske oprensning af Hedebæk. Det var datidens måde at lave regulativer på. Det gøres anderledes i dag. Vurderingen i regulativet om, at der er et godt fald i bækken, er korrekt. Der er kommet en masse sidekompleksiteter til i bækken siden regulativet er lavet. Kommunen skal overholde de gældende regler i vandløbsloven og regulativerne. Han har forståelse for ^As synspunkter, men han havde pløjet parallelt med bækken, hvilket er forkert og øger risikoen for erosion. Han skal dyrke jorden rigtigt. Det vil sige, at jorden skal dyrkes med planter, som binder jorden. Hvis der dyrkes planter, som f.eks. roer, der ikke binder jorden, forøges faren for erosion. Regnvand, der ikke kan afvande til bækken, kan have en betydning for erosionen. Vandet på jordene skal derfor føres ud i bækken. Hvis drænene ikke virker, bliver marken vandmættet. Han vurderer, at årsagen til erosionen var de virkningsløse dræn sammenholdt med den måde jorden var dyrket.

Han mener ikke, at der er fejl i retableringskravet. ^A kan undgå, at drænrørene stoppes, idet kanterne skrånere og vandet burde kunne løbes af. Han ved ikke, hvordan Langå Kommune vedligeholdte bækken. Kommunen laver ofte tilsyn med bækken. Løbet i bækken mod Midtbæk er flyttet, fordi rørene lå i vejen. Ham bekendt, er Hedebæk ikke ændret i nyere tid, svarende til 50 år. Der er kun sket de ændringer, som naturen selv har lavet. Ham bekendt er der ikke ændret på bækken forløb.

^F har tilsynet med jorderne. Næste step, hvis bækken ikke var gravet op, ville have været at kigge på opmålingsresultatet og vurdere, hvad der var af aflejring, og om der skulle foretages noget i den anledning. Det er ikke normal praksis, at lodsejeren selv tager jord op af kommunale bække, heller ikke når der har været jorderosion fra lodsejers jorde. Kommunen beder lodsejerne ringe og skrive til kommune, hvis der er behov for en oprensning. Det er kommunen, der gennemfører oprensningen og betaler herfor. Det er ikke lodsejers forpligtelse at vedligeholde vandløbene. Det er muligt, at ^As dræn igen kommer under vand efter retableringen, men bæk-

ken skal reetableres som den var. Han er ikke enig i, at der igen vil komme jordskred på grund af retableringen.

Parternes synspunkter

^A

har i sit påstandsdokument anført:

" ...

Det gøres gældende

- at** Randers Kommune har givet tilladelse til opgravningen,
- at** der ikke er opgravet 335 m³ materiale som Randers Kommune påstår,
- at** der ikke er foretaget en hårdhændet opgravning, men at sagsøger blot har opgravet eget jord, der var gledet ned i vandløbet,
- at** opgravningen var nødvendig pga. det forringede gennemløb i vandløbet,
- at** det vil medføre en forhøjet vandstand og en forværring af udløbet fra sagsøgers dræn, såfremt påbuddet efterkommes,
- at** Randers Kommune ikke har vedligeholdt Hedebæk i tilstrækkeligt omfang,
- at** Randers Kommune har ændret på afløbsforholdene ved en vejunderføring,
- at** Randers Kommune har udskiftet et rør, til et med mindre dimensioner i vandløbet,
- at** der er tale om hvad der må anses for at være sædvanlige vedligeholdelsesarbejder, hvorfor ændringerne er tilladt, jf. naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 1,
- at** Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er truffet på et mangelfuldt og fejlagtigt grundlag,
- at** den af sagsøger foretagne vedligeholdelse ikke har ændret på vandløbets skikkelse eller vandføringsevne,
- at** den af sagsøger foretagne opgravning ikke går udover, hvad der efter vandløbslovens § 27 kan anses for vedligeholdelsesarbejder,
- at** der ikke er sket regulering af vandløb som forstået i vandløbslovens § 16, men at der alene er foretaget sædvanligt vedligeholdelsesarbejde,
- at** det ikke skal komme sagsøger til skade, at kommunen som vandløbsmyndighed, jf. vandløbslovens § 31, har givet denne tilladelse

til opgravningen, uagtet om denne tilladelse er givet med urette eller ej,

- at såfremt retten finder, at der er tale om regulering omfattet af vandløbslovens § 16, så er denne godkendt af vandløbsmyndigheden (Randers Kommune),
  - at det ikke skal komme sagsøger til skade, at vandløbsmyndigheden (Randers Kommune) ikke iagttager reglerne i reguleringsbekendtgørelsen der vedrører fremgangsmåden ifm. tilladelser,
  - at sagsøger ikke havde nogen forudsætninger for at vide, hvilke tilladelser Randers Kommune skulle have for at give tilladelse til opgravning af det nedfaldne jord, hvilket i øvrigt ikke kan være sagsøgers ansvar,
  - at sagsøgers synspunkt om, at manglende vedligeholdelse ville betyde forhøjet vandstand samt en forværring af udløbet fra dennes dræn, bestemt er af betydning for sagen,
  - at Sagsøgte skal anerkende, at den af sagsøger foretagne opgravning af vandløbs-strækningen som er en del af Hedebæk, der befinder sig mellem matr. nr. ^{x5}, ^{x1}, ^{x2}, ^{x3} og ^{x4} Adresse 1, blev foretaget som sædvanligt vedligeholdelsesarbejde.
- ..."

Miljø- og fødevareklagenævnet har i sit påstandsdokument anført:

" ...

4. ANBRINGENDER

4.1 Overordnede anbringender

Til støtte for påstanden om frifindelse gøres det overordnet gældende, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 23. juni 2021 (bilag 1) er lovlige og gyldige.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har med rette stadfæstet Randers Kommunes afgørelse af 7. juli 2020 om påbud om retablering af tilstanden i det offentlige vandløb Hedebæk på strækningen mellem matr.nr. ^{x5}, ^{x1}, ^{x2}, ^{x3} og ^{x4} Adresse 1.

Afgørelsen er ikke truffet på et mangelfulgt eller fejlagtigt grundlag, og den er ikke behæftet med mangler, som medfører, at afgørelsen er ugyldig.

Nævnet har ved afgørelsen med rette taget stilling til kommunens påbud om retablering af vandløbs-strækningen og således ikke sagsøgerens synspunkter vedrørende Randers Kommunes påståede handlinger og undladelser. Randers Kommune har ikke truffet afgørelse om hverken vedligeholdelse af vandløbet eller om lovligheden af en rørudskiftning, som har kunnet påklages til og prøves af nævnet.

Det bemærkes desuden, at disse forhold – den påståede utilstrækkelige vedligeholdelse og påståede ulovlige rørudskiftning – under alle omstændigheder er uden betydning for vurderingen af, om sagsøgerens opgravning er foretaget i strid med vandløbslovgivningen, og om kommunens påbud er tilstrækkeligt klart og bestemt. Det bemærkes, at der i sagen er enighed om, at sagsøgeren har foretaget en opgravning i vandløbet uden en skriftlig tilladelse fra vandløbsmyndigheden.

Det bemærkes, at såfremt kommunen træffer afgørelse om de nævnte spørgsmål, herunder om, hvorvidt kommunens vedligeholdelse af vandløbet har levet op til vandløbslovens krav, kan afgørelserne påklages selvstændigt til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. vandløbslovens § 80, stk. 1, og denne afgørelse vil ligeledes selvstændigt kunne indbringes for domstolene. Som også anført i nævnets afgørelse af 23. juni 2021 har sagsøgeren desuden mulighed for at rette henvendelse til kommunaltilsynet (Ankestyrelsen), såfremt sagsøgeren ønsker at klage over den måde, hvorpå kommunen udøver sin tilsynspligt. Derimod har Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke kompetence til at føre tilsyn med kommunernes generelle overholdelse af vandløbslovens regler, herunder kommunens forpligtelser som tilsynsmyndighed.

Der er ikke fremkommet nye oplysninger af betydning for sagen, og der er således intet grundlag for at tilsidesætte nævnets afgørelse.

4.2 Regulering eller vedligeholdelse af vandløbet

Det gøres gældende, at Miljø- og Fødevareklagenævnet med rette har vurderet, at der i nærværende sag er tale om en regulering af vandløbet i form af en hårdhændet opgravning i vandløbet, idet opgravningen har ændret vandløbets skikkelse i strid med vandløbslovens § 16.

Oplysningerne og fotos i Randers Kommunes tilsynsnotat af 16. april 2020 (bilag D, s. 1-9) viser store mængder opgravet materiale, herunder sten og grus, på brinken samt skarpt afskårne kanter på brinken. Opgravningen går dermed udover, hvad der efter vandløbslovens § 27 kan anses for vedligeholdelsesarbejder.

Sagsøgeren har ikke godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevareklagenævnets og Randers Kommunes vurdering af, at der ikke var tale om almindelige vedligeholdelsesarbejder, men derimod en regulering omfattet af vandløbslovens §§ 16-17. Det bemærkes, at Hedeback er et offentligt vandløb, og at vedligeholdelsespligten desuden alene påhviler kommunen som vandløbsmyndighed, jf. vandløbslovens § 31, og at vedligeholdelsen skal foretages i overensstemmelse med det gældende vandløbsregulativ (bilag B).

Det er uden betydning for vurderingen af, om der er tale om vedligeholdelse eller regulering efter vandløbsloven, om de gennemførte foranstaltninger er i strid med naturbeskyttelseslovens § 3 eller ej, og om opgravningen alene omfattede "eget jord, der var gledet ned i vandløbet", hvilket dog bestrides at være tilfældet henset til den betydelige mængde opgravet materiale. Sagsøgeren har desuden ikke dokumente-

ret, at der skulle være opgravet mindre end 335 m³ materiale fra vandløbet, jf. det i påbuddet anførte. Der henvises til Orbicons opmålinger foretaget før og efter opgravningen i 2020 (jf. bilag D, s. 11-20) samt det af kommunen anførte om en opmåling fra 2016 (bilag E, s. 5).

Det har ikke betydning for, om opgravningen kan klassificeres som vedligeholdelse eller regulering, at opgravningen ifølge sagsøgeren var "nødvendig pga. det forringede gennemløb i vandløbet".

4.3 Der er ikke givet tilladelse til regulering af vandløbet

Sagsøgeren har gjort gældende, at Randers Kommune har givet tilladelse til oprensning. Sagsøgeren har imidlertid hverken redegjort for eller dokumenteret udsagnet, og det kan derfor ikke lægges til grund, at kommunen har givet tilladelse til det udførte arbejde. Tværtimod kan det konstateres, at kommunen bl.a. den 17. august 2020 (bilag H) har oplyst, at dette ikke er tilfældet, og der foreligger da heller ingen skriftlig dokumentation i sagen for, at Randers Kommune skulle have givet tilladelse til opgravning af Hede-bæk efter vandløbslovens § 17. Bevisbyrden for, at en sådan tilladelse faktisk blev meddelt, påhviler sagsøgeren, og sagsøgeren har ikke løftet denne bevisbyrde.

Til sagsøgerens synspunkt om (indirekte) vandløbstilladelse bemærkes desuden, at vandløbsmyndigheden (kommunen) ved meddelelse af tilladelser til vandløbsregulering efter lovens § 17 er forpligtet til at følge den særlige fremgangsmåde, der er beskrevet i kapitel 5 i reguleringsbekendtgørelsen. Der foreligger ikke oplysninger om, at en sådan fremgangsmåde har været fulgt i den konkrete sag.

Efter reguleringsbekendtgørelsens § 19, stk. 1, kan vandløbsmyndighedens tilladelse efter vandløbslovens § 17 desuden først meddeles, når der foreligger de fornødne endelige tilladelser efter bl.a. naturbeskyttelsesloven. Da Hedebæk er registreret som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, ville en tilladelse til regulering derfor tillige have forudsat dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. Sagsøgeren har heller ikke godtgjort, at Randers Kommune har meddelt en sådan dispensation.

4.4 Vilklårene i Randers Kommunes påbud

Det gøres gældende, at Miljø- og Fødevarerklagenævnet med rette ikke har fundet nogen anledning til at tilsidesætte Randers Kommunes faglige vurdering af vandløbets retablering, herunder at det opgravede materiale udgør 335 m³.

Sagsøgeren har gjort gældende, at det vil medføre en forhøjet vandstand og en forværring af udløbet fra sagsøgerens dræn, såfremt påbuddet efterkommes, hvilket ligeledes blev gjort gældende i sagsøgerens klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet (bilag G).

Det bemærkes hertil, at det følger af vilklårene i Randers Kommunes påbud af 7. juli 2020 (bilag E, s. 6) bl.a., at bundkoterne i vandløbet skal reableres til de koter, der var før opgravningen, svarende til det profil,

der blev opmålt af Orbicon i marts 2020, og at der skal ilægges håndsten for hver meter vandløbs-bund. Kommunen vurderede ud fra beregningerne i bilag D, s. 21, at der vil skulle bruges cirka 335 m³ grus og sten for at genskabe de bundforhold, som var før opgravningen. Af bilag F, som var vedlagt kommunens påbud, fremgår yderligere oplysninger om og forslag til retablering af vandløbet.

Sagsøgeren har ikke med de i sagen fremlagte oplysninger godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte kommunens faglige vurdering heraf. Sagsøgeren har under sagen som et anbringende gjort gældende, at det ikke fremgår tilstrækkeligt klart og tydeligt af Randers Kommunes påbud, hvad sagsøgeren skal foretage sig for at opfylde påbuddet om retablering af Hedebæk.

Sagsøgeren har imidlertid ikke nærmere begrundet, hvori de påståede uklarheder i påbuddet består, og det gøres gældende, at Miljø- og Fødevarerklagenævnet, eftersom synspunktet ikke blev gjort gældende under klagesagen, ikke har været forpligtet til at behandle og omtale forholdet nærmere i afgørelsen af 23. juni 2021 (bilag 1). Allerede som følge heraf kan sagsøgerens anbringende om vilkårenes påståede uklarheder ikke føre til afgørelsens tilsidesættelse.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet gør herudover gældende, at Randers Kommunes påbud om retablering er tilstrækkeligt klart og tydeligt, og nævnet har derfor ikke haft noget grundlag for at tilsidesætte påbuddet. Det fremgår klart og tydeligt af påbuddet sammenholdt med bilag F, s. 2, hvordan påbuddet skal opfyldes.

Der er heller ikke fremkommet oplysninger, som giver grundlag for at betvivle det i påbuddet anførte. Det gøres derfor endeligt gældende, at Miljø- og Fødevarerklagenævnet med rette fandt, at synspunktet om en forhøjet vandstand og en forværring af udløbet fra sagsøgerens dræn ikke kunne føre til et andet resultat i sagen. Det bemærkes herved, at det følger udtrykkeligt af vandløbslovens § 54, at kommunen kan meddele påbud om genoprettelse af den tidligere tilstand, såfremt vandløbet beskadiges, eller der foretages foranstaltninger i strid med loven.
...”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Parterne er enige om, at ^A har ladet opgravningen af den omhandlede del af Hedebæk foretage.

Hedebæk er et offentligt vandløb, og det følger af vandløbslovens § 31, at vedligeholdelsespligten påhviler kommunen som vandløbsmyndighed. Vedligeholdelsen skal foretaget i overensstemmelse med den fremgangsmåde, der er beskrevet i det gældende vandløbsregulativ for Hedebæk, Midtbæk og Rødbæk fra juni 1992.

Det kan efter bevisførelsen, herunder navnlig det fremlagte fotomateriale, Orbicons opmålinger af den omhandlede vandløbsstrækning både før og efter den skete oprensning, samt vidneforklaringen afgivet af ^C, lægges til grund, at der efter oprensningen lå store mængder materiale fra vandløbet på brinken, herunder sten og grus, og at der flere steder var skarpt afskårne kanter på brinken. Retten finder efter bevisførelsen ikke grundlag for at tilsidesætte den foretagne vurdering af mængden af det opgravede materiale. Henset hertil finder retten, at det ikke er bevist, at der alene skete opgravning af eget jord, der var gledet i vandløbet. Retten tiltræder endvidere, at ^A

s ret til at vedligeholde de drænrør, der munder ud i vandløbet, ikke giver en videregående ret til vedligeholdelse af vandløbet, og derfor ikke kan føre til, at den foretagne oprensning af vandløbet af den grund kan betragtes som almindelig vedligeholdelse. På denne baggrund sammenholdt med Orbicons beregninger af ændringerne af vandløbets bundkote, finder retten, at oprensningen har ændret vandløbets skikkelse i strid med vandløbslovens § 16, og er gået ud over den vedligeholdelse af vandløbet, som er tilladt efter vandløbslovens § 27, stk. 1.

Retten finder på samme grundlag, at Miljø- og Fødevarerklagenævnet vurdering af betydningen af det sket et jordskred og ^As synspunkt om, at manglende vedligeholdelse ville betyde forhøjet vandstand samt en forværring af udløbet fra hans dræn, ikke indebærer, at Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse er truffet på et mangelfuldt og fejlagtigt grundlag. Der foreligger derfor ikke mangler ved Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse.

^A har anført, at han mundtligt havde fået tilladelse til at foretage oprensningen under telefonsamtaler med ^F. Der foreligger ikke en skriftlig tilladelse fra kommunen, og retten finder på grundlag heraf sammenholdt med vidneforklaringen afgivet af ^F, der bestrider, at han gav en sådan tilladelse, at det ikke er bevist, at kommunen har tilladt oprensningen.

Herefter finder retten, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevarerklagenævnets vurdering, hvorefter der er foretaget en ulovlig regulering af vandløbet. Det af ^As anførte om, at Randers Kommune ikke har overholdt sin vedligeholdelsespligt for Hedebæk i overensstemmelse med vandløbsregulativet og om lovligheden af rørudskiftningen i vandløbet kan ikke føre til et andet resultat.

Det følger af vandløbslovens § 54, at kommunen som vandløbsmyndighed kan meddele påbud om genoprettelse af den tidligere tilstand, hvis vandløb beskadiges, eller der foretages forandringer i strid med loven.

Randers Kommunes påbud indeholder en række vilkår med henblik på at bringe vandløbet tilbage til dens tidligere tilstand, blandt andet om retablering af bundkoterne i vandløbet ved ilægning af ca. 335 m³ sten og grus, og påbudet er vedlagt et bilag med oplysninger om og forslag til retablering af vandløbet.

^A har anført, at den af kommunen anviste retablering vil medføre en forhøjet vandstand og en forværring af udløbet fra hans dræn og derfor skal tilsidesættes.

Af de grunde, der er anført af Miljø- og Fødevarerklagenævnet, og da det, der er fremkommet for retten, ikke kan føre til et andet resultat, finder retten, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte nævnets afgørelse. Det tiltrædes således, at ^A ikke har godtgjort, at der er grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af vandløbets retablering.

Retten tager herefter Miljø- og Fødevarerklagenævnets frifindelsespåstand til følge.

^A skal efter sagens udfald i sagsomkostninger til Miljø- og Fødevarerklagenævnet betale 20.000 kr.

Retten har ved fastsættelse af sagsomkostningerne lagt vægt på sagens værdi, forløb og udfald. Beløbet dækker passende udgifter til advokatbistand. Miljø- og fødevareklagenævnet er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

Miljø- og fødevareklagenævnet frifindes.

^A skal til Miljø- og fødevareklagenævnet betale sagsomkostninger med 20.000 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.